

การศึกษาเชิงวิเคราะห์ Non-Technical Skills เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

An Analytical Study of Non-Technical Skills for

Quality of Life Development

ดร.ดิษฐ์ ศุภสมุท

Dr. Dinh Supasamut

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Email : tft.dinh@gmail.com

Received: September 10, 2025; Revised: September 29, 2025; Accepted: September 30, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแนวคิดและองค์ประกอบของ Non-Technical Skills (NTS) (2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง NTS และการพัฒนาคุณภาพชีวิต และ (3) สังเคราะห์กรอบแนวคิด NTS เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยผู้วิจัยมุ่งขยายความหมายของ NTS ให้กว้างออกไปจากกรอบที่ใช้ในวิชาชีพที่มีความเสี่ยงสูงไปสู่การนิยามใหม่ในฐานะ “ทักษะชีวิต การคิด และความสัมพันธ์” เพื่อให้เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างกว้างขวาง ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้คือการวิจัยเชิงเอกสาร และการวิจัยเชิงปรัชญา โดยอาศัยการวิเคราะห์เชิงตีความ การเปรียบเทียบ และการไตร่ตรองสะท้อนกลับ ข้อมูลที่ศึกษาได้มาจากการวิจัยสากลและงานวิจัยไทยที่เกี่ยวข้องกับ NTS ทั้งในด้านการแพทย์ การพยาบาล การบิน การศึกษา และการบริหารจัดการ ผลการวิจัยพบว่า (1) องค์ประกอบหลักของ NTS ที่ปรากฏซ้ำกัน ได้แก่ การตระหนักรู้สถานการณ์ การตัดสินใจ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ และการจัดการงาน (2) NTS มีความสัมพันธ์โดยตรงกับคุณภาพชีวิตในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยช่วยลดความเครียด เสริมสร้างสมดุลชีวิต และเพิ่มความไว้วางใจทางสังคม และ (3) ได้มีการสังเคราะห์กรอบแนวคิดใหม่ในชื่อ DINH Model ซึ่งประกอบด้วย D = Decision & Discipline (การตัดสินใจและการมีวินัยในตนเอง), I = Interpersonal Skills (ทักษะระหว่างบุคคลและความสัมพันธ์), N = Novel Thinking (การคิดเชิงสร้างสรรค์และวิจารณ์ญาณ) และ H = Holistic Awareness (การตระหนักรู้แบบองค์รวม)

คำสำคัญ: ทักษะชีวิต การคิดและความสัมพันธ์, คุณภาพชีวิต, การพัฒนา, การพัฒนาคุณภาพชีวิต

Abstract

This research aimed to (1) examine the concepts and components of Non-Technical Skills (NTS), (2) analyze the relationship between NTS and quality of life development, and (3) synthesize a conceptual framework of NTS for quality of life development. The researcher sought to broaden the meaning of NTS beyond the framework traditionally applied in high-risk professions toward a new definition as “life skills, thinking, and relationships,” so that it could serve as knowledge applicable to quality of life enhancement on a wider scale. The research methodology employed documentary research and philosophical research, utilizing hermeneutic analysis, comparative analysis, and reflexive thinking. The data were drawn from both international and Thai studies related to NTS in medicine, nursing, aviation, education, and management. The findings revealed that (1) the core components of NTS that repeatedly emerged included situation awareness, decision making, communication, teamwork, leadership, and task management; (2) NTS were directly related to all dimensions of quality of life—physical, psychological, social, and environmental—by reducing stress, fostering life balance, and enhancing social trust; and (3) a new conceptual framework, named the DINH Model, was synthesized, consisting of D = Decision & Discipline (decision making and self-discipline), I = Interpersonal Skills (interpersonal and relationship skills), N = Novel Thinking (creative and critical thinking), and H = Holistic Awareness (holistic awareness).

Keywords: Non-Technical Skills, Quality of Life, Development, Quality of Life Development

บทนำ

ในโลกยุคปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน การดำเนินชีวิตและการทำงานไม่ได้อาศัยเพียงทักษะทางเทคนิคหรือความชำนาญเฉพาะด้านอีกต่อไป หากแต่ต้องอาศัยสิ่งที่เรียกว่า “ทักษะที่ไม่ใช่เทคนิค” หรือ Non-Technical Skills (NTS) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้มนุษย์สามารถปรับตัว เข้าสังคม สื่อสาร ทำงานร่วมกัน และตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ (Flin, O’Connor, & Crichton, 2008) ทักษะเหล่านี้แม้ไม่ได้ปรากฏให้เห็นเป็นรูปธรรมเหมือนการใช้เครื่องมือหรือวิธีการทางเทคนิค แต่กลับเป็นปัจจัยที่กำหนดคุณภาพของการปฏิบัติงานและคุณภาพชีวิตโดยรวม (Reader, Flin, Lauche, & Cuthbertson, 2006) ประวัติการให้ความสำคัญต่อ NTS เริ่มโดดเด่นในแวดวงวิชาชีพที่มีความเสี่ยงสูง เช่น การบิน การแพทย์ และการทหาร เพราะพบว่าความผิดพลาดร้ายแรงมักเกิดจากการขาดทักษะการสื่อสาร การตระหนักรู้สถานการณ์ การจัดการงาน หรือการตัดสินใจภายใต้ความกดดัน มากกว่าการขาดความรู้เชิงเทคนิค (Gordon, Darbyshire, & Baker, 2012) การพัฒนาระบบประเมินและฝึกอบรม NTS อย่างจริงจัง เช่น NOTECHS ในการบิน (Flin & Martin, 2001) และ ANTS ในวิสัญญีวิทยา (Fletcher et al., 2003) ช่วยลดความผิดพลาดและเพิ่มความปลอดภัยอย่างมีนัยสำคัญ

อย่างไรก็ดี การตีความ NTS หากจำกัดอยู่ในกรอบ “ทักษะเพื่อความปลอดภัยในวิชาชีพเสี่ยง” อาจไม่เพียงพอสำหรับความเป็นจริงของชีวิตมนุษย์ทั้งมิติส่วนตัว ครอบครัว องค์กร และสังคม ผู้วิจัยจึงขยายความหมายของ NTS ให้ครอบคลุม “ทักษะชีวิต การคิด และความสัมพันธ์” (Life, Thinking, and Relationship Skills) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างองค์รวม สอดคล้องกับการนิยามคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกที่ประกอบด้วยมิติร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (World Health Organization, 1997; 1999) และสอดคล้องกับข้อเสนอว่าควรมอง NTS เป็น soft skills สำหรับมนุษย์ทุกคน มีใช้จำกัดเฉพาะงานเสี่ยง (Bailey, 2014; O’Connor, 2024)

ในเชิงปรัชญา แนวคิดเรื่อง “การดำเนินชีวิตที่ดี” (eudaimonia) ของอริสโตเติลชี้ว่า คุณภาพชีวิตมิได้เกิดจากทรัพยากรวัตถุหรือความสามารถเชิงเทคนิคเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการพัฒนาคุณธรรม (arete) และ “ปัญญาปฏิบัติ” (phronesis) อันเป็นความสามารถในการพิจารณาไตร่ตรองเลือกวิถีทางที่เหมาะสม และประยุกต์ใช้คุณธรรมกับสถานการณ์จริงอย่างสมดุล ในมุมนี้ NTS เช่น การตระหนักรู้สถานการณ์ การตัดสินใจ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ สามารถตีความได้ว่าเป็น “เครื่องมือปฏิบัติ” ที่ทำให้ปัญญาปฏิบัติและคุณธรรมทำงานได้จริงในชีวิตการทำงานและสังคมร่วมสมัย กล่าวคือ NTS ทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างความรู้เชิงทฤษฎี/คุณธรรม กับการลงมือปฏิบัติในสถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอนและแรงกดดันสูง ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการบรรลุความเจริญงอกงามของชีวิตตามกรอบ eudaimonia

ด้วยกรอบคิดนี้ การพัฒนา NTS จึงไม่ใช่เพียงการเพิ่ม “ทักษะเชิงพฤติกรรม” เพื่อหลีกเลี่ยงความผิดพลาด แต่คือการบ่มเพาะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ขึ้น ผู้มีวินัยในตน รู้เท่าทันสถานการณ์

คืออย่างวิจารณ์ญาณ สื่อสารอย่างเอื้อเฟื้อ และอยู่ร่วมอย่างรับผิดชอบ อันเป็นรากฐานของคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนทั้งระดับปัจเจกและสังคม

แม้วรรณกรรมว่าด้วย NTS จะมีมากและก้าวหน้า แต่ยังมีช่องว่างความรู้ที่บทความนี้มุ่งเข้ามาเติมเต็มอย่างชัดเจน ดังนี้

1. ช่องว่างการบูรณาการเชิงปรัชญาและคุณภาพชีวิต งานจำนวนมากอธิบาย NTS ในฐานะปัจจัยด้านความปลอดภัย/ประสิทธิภาพในสาขาเฉพาะ (เช่น การบิน แพทย์ พยาบาล) แต่ยัง “ขาด” การเชื่อมโยงกับกรอบคุณภาพชีวิตแบบองค์รวม (WHOQOL) และ “ขาด” การจัดวาง NTS ในกรอบคิดปรัชญาว่าด้วยชีวิตที่ดีโดยตรง (เช่น eudaimonia, phronesis)

2. ช่องว่างการนิยาม NTS สำหรับ “ประชากรทั่วไป” ยังไม่ค่อยมีงานที่นิยามและจัดโครงสร้าง NTS ให้เป็น “ทักษะชีวิต การคิด และความสัมพันธ์” สำหรับคนทั่วไปนอกบริบทวิชาชีพเสี่ยง ทั้งที่ทักษะเหล่านี้ปรากฏในชีวิตประจำวันอย่างกว้างขวาง (Bailey, 2014; O'Connor, 2024)

3. ช่องว่างกรอบแนวคิดแบบบูรณาการที่ใช้กันได้ ยังขาดกรอบ NTS ที่เชื่อมจากองค์ประกอบคลาสสิก (situation awareness, decision making, communication, teamwork, leadership, task management) ไปสู่ “แบบจำลองปฏิบัติการ” ที่ใช้วางหลักสูตร/ฝึกอบรม/ประเมินผลเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตได้จริงในหลายบริบท

4. ช่องว่างเชิงบริบทไทย งานภาษาไทยที่บูรณาการ NTS-QoL ในระดับแนวคิดและเชิงปฏิบัติยังจำกัด มักกระจายอยู่ในสาขาเฉพาะและยังไม่ถูกสังเคราะห์เป็นกรอบกลางสำหรับการศึกษา/ทรัพยากรมนุษย์/นโยบาย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความตั้งใจที่จะใช้การศึกษาเชิงวิเคราะห์เพื่อนำแนวคิดและองค์ประกอบของ NTS มาขยายและนิยามใหม่ในบริบทของการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเน้นว่าทักษะชีวิต การคิด และความสัมพันธ์ เป็นแกนกลางที่ทุกคนควรพัฒนาเพื่อสร้างความสมดุลและความสุขในชีวิตทั้งในมิติส่วนตัวและส่วนรวม การศึกษารุ่นนี้จึงไม่เพียงแต่เป็นการอธิบายความหมายของ NTS เท่านั้น แต่ยังเป็นความพยายามที่จะทำให้ NTS กลายเป็น “ทุนมนุษย์” ที่ทุกคนสามารถใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคมได้อย่างกว้างขวางและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและองค์ประกอบของ Non-Technical Skills
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง Non-Technical Skills และการพัฒนาคุณภาพชีวิต
3. เพื่อสังเคราะห์กรอบแนวคิด Non-Technical Skills เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปรัชญา (Philosophical Research Methodology) และระเบียบวิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นกรอบในการดำเนินการ โดยมีขั้นตอนสำคัญดังนี้

ขั้นตอนแรก ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัย และบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับ Non-Technical Skills (NTS) ในสาขาต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เช่น งานด้านการบินที่ใช้กรอบ NOTECHS งานด้านการแพทย์และพยาบาลที่พัฒนา ANTS และ SPLINTS รวมถึงงานวิจัยด้านการจัดการศึกษา การบริหารธุรกิจ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เอกสารที่เลือกใช้ครอบคลุมทั้งบทความวิชาการในวารสารสากลและไทย วิทยานิพนธ์ และรายงานการศึกษา เพื่อสร้างฐานข้อมูลที่รอบด้าน

ขั้นตอนที่สอง ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีเชิงปรัชญาหลายรูปแบบในการวิเคราะห์ ได้แก่

1. การวิเคราะห์เชิงตีความ (Hermeneutic Analysis) เพื่อทำความเข้าใจความหมายและเจตนารมณ์ที่แฝงอยู่ในแนวคิด NTS ในแต่ละสาขา
2. การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (Comparative Analysis) เพื่อตรวจสอบความเหมือนและความต่างขององค์ประกอบ NTS ในแต่ละบริบท ทั้งด้านการแพทย์ การบิน การศึกษา และการบริหารจัดการ
3. การไตร่ตรองสะท้อนกลับ (Reflexive Thinking) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประมวล สังเคราะห์ และสร้างความหมายใหม่ที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในมิติต่าง ๆ
4. การวิเคราะห์เชิงคุณค่า (Axiological Analysis) เพื่อพิจารณา “คุณค่า” (values) ที่ซ่อนอยู่ในองค์ประกอบของ NTS ว่าทักษะเหล่านี้มีใช่เพียงทักษะทางพฤติกรรม แต่ยังสะท้อนคุณค่าพื้นฐานที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตที่ดี เช่น ความรับผิดชอบ วินัย การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และการพัฒนาความสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ การวิเคราะห์เชิงคุณค่าจึงช่วยเปิดมิติว่าการพัฒนา NTS ไม่เพียงสร้างความปลอดภัยหรือประสิทธิภาพในการทำงาน แต่ยังส่งเสริมคุณค่าแห่งคุณภาพชีวิตตามแนวคิด *eudaimonia* ของอริสโตเติล และหลักคุณธรรมร่วมสมัย

ขั้นตอนที่สาม ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ (Synthesis) เพื่อนำผลจากการทบทวนและการวิเคราะห์มาเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดด้านคุณภาพชีวิต โดยใช้กรอบแนวคิดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL) เป็นฐานสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยมิติด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อตรวจสอบว่าองค์ประกอบของ NTS ไດที่สามารถเชื่อมโยงและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตในแต่ละมิติได้อย่างชัดเจน

ขั้นตอนที่สี่ ผลจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ทั้งหมดถูกนำมาพัฒนาเป็น กรอบแนวคิด Non-Technical Skills เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Unified NTS-QoL Framework) ซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง ไม่จำกัดเฉพาะแวดวงวิชาชีพที่มีความเสี่ยงสูง แต่ขยายไปสู่ประชาชนทั่วไปในชีวิตประจำวัน องค์กรภาครัฐและเอกชน ตลอดจนการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้า และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและองค์ประกอบของ Non-Technical Skills (NTS) ตลอดจนการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง NTS กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในมิติต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีเชิงปรัชญาและเชิงเอกสาร โดยเน้นการวิเคราะห์เชิงตีความ การเปรียบเทียบ และการไตร่ตรองสะท้อนกลับ ผลที่ได้จากการศึกษานี้สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์แนวคิดและองค์ประกอบของ Non-Technical Skills พบว่า แม้แต่ละสาขาวิชาชีพจะให้นิยามและองค์ประกอบที่แตกต่างกันตามลักษณะการทำงาน เช่น ANTS ในวิสัญญีแพทย์, NOTECHS ในการบิน, SPLINTS สำหรับพยาบาลห้องผ่าตัด หรือกรอบ Soft Skills ในการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แต่เมื่อนำมาสังเคราะห์ร่วมกันแล้วสามารถระบุองค์ประกอบหลักที่ปรากฏซ้ำและมีความสำคัญร่วมกัน ได้แก่ การตระหนักรู้สถานการณ์ (Situation Awareness), การตัดสินใจ (Decision Making), การสื่อสาร (Communication), การทำงานเป็นทีม (Teamwork), ภาวะผู้นำ (Leadership), และการจัดการงาน (Task Management) องค์ประกอบเหล่านี้จึงถือเป็นแกนกลางของ NTS ที่สามารถใช้ได้ในทุกสาขาและทุกบริบทของชีวิตมนุษย์

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง Non-Technical Skills และการพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า NTS ไม่ได้เป็นเพียงทักษะที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเท่านั้น แต่ยังเชื่อมโยงโดยตรงกับมิติของคุณภาพชีวิตตามกรอบองค์การอนามัยโลก (WHOQOL) กล่าวคือ การมีทักษะการจัดการงานและการตัดสินใจที่ดีช่วยลดความเครียดและสร้างสมดุลในชีวิต (มิติร่างกายและจิตใจ) การมีทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกันช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจและลดความขัดแย้ง (มิติทางสังคม) ขณะที่ภาวะผู้นำและการตระหนักรู้สถานการณ์ช่วยส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัยและยั่งยืน (มิติสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการทำงาน) ดังนั้น NTS จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตในเชิงองค์รวม

3. ผลการสังเคราะห์กรอบแนวคิด Non-Technical Skills เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง พบว่า สามารถสร้างกรอบแนวคิดแบบบูรณาการที่ผู้วิจัยนิยาม NTS ว่า “ทักษะชีวิต การคิด และความสัมพันธ์” ซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต กรอบแนวคิดนี้มีลักษณะเป็น Unified NTS–Quality of Life Framework ที่ไม่เพียงจำกัดอยู่ในสาขาวิชาชีพที่มีความเสี่ยงสูง แต่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง การจัดการศึกษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการสร้างนโยบายเพื่อสังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงและพัฒนา NTS ได้ในชีวิตประจำวัน และใช้เป็นฐานรากในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งในระดับบุคคล องค์กร และสังคมโดยรวม

อภิปรายผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบของ NTS

งานวิจัยนี้พบว่าองค์ประกอบหลักของ NTS ได้แก่ การตระหนักรู้สถานการณ์ การตัดสินใจ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ และการจัดการงาน ซึ่งตรงกับงานของ Flin, O'Connor and Crichton (2008) ที่เสนอว่า NTS เป็นทักษะสากลเบื้องหลังความปลอดภัยในวิชาชีพเสี่ยงสูง รวมทั้ง Fletcher et al. (2003) ที่พัฒนากรอบ ANTS สำหรับวิสัญญีแพทย์ และ Reader et al. (2006) ที่ยืนยันว่า ความผิดพลาดในหอผู้ป่วยวิกฤติส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการขาดทักษะเหล่านี้มากกว่าความรู้เชิงเทคนิค อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้ก้าวไปไกลกว่า โดยไม่ได้หยุดเพียงการอธิบายในมิติ “ความปลอดภัย” แต่เชื่อมโยงกับการสร้างคุณภาพชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ Bailey (2014) ที่มองว่า NTS ควรขยายเป็น soft skills ของมนุษย์ทั่วไป ไม่จำกัดเฉพาะบริบทวิชาชีพ

2. ความสัมพันธ์ NTS-คุณภาพชีวิต

ผลการวิจัยชี้ว่า NTS เกี่ยวข้องกับทุกมิติของคุณภาพชีวิต (ร่างกาย จิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม) ซึ่งสอดคล้องกับ World Health Organization (1997; 1999) และงานของ Gordon, Darbyshire and Baker (2012) ที่ชี้ว่าการฝึกอบรม NTS ลดความผิดพลาดและเสริมสุขภาวะผู้ปฏิบัติงาน แต่ในเชิงวิพากษ์ อาจกล่าวได้ว่าการเน้นเพียง NTS โดยไม่พิจารณาโครงสร้างทางสังคมหรือปัจจัยเชิงนโยบายอาจเป็นข้อจำกัด เพราะคุณภาพชีวิตยังขึ้นกับโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมภายนอกด้วย ดังที่ Sen (1999) เสนอแนวคิด “Capability Approach” ว่าคุณภาพชีวิตเกิดจาก “เสรีภาพในการลงมือทำ” ไม่ใช่แค่ทักษะส่วนบุคคลเพียงอย่างเดียว

3. การอภิปรายเชิงคุณค่าเชิงปรัชญา

ในมิติปรัชญา การพัฒนา NTS สามารถมองได้ว่าเป็นการบ่มเพาะ “คุณค่าของการมีชีวิตที่ดี” (the good life) ตามแนวนามนุษยนิยม ซึ่งเน้นความสมบูรณ์ของบุคคลทั้งกาย ใจ ปัญญา และความสัมพันธ์กับผู้อื่น แนวคิดของอริสโตเติลเรื่อง *eudaimonia* ชี้ว่าความสุขและคุณภาพชีวิตแท้จริงเกิดจากการใช้ปัญญาปฏิบัติ (phronesis) ในการเลือกสิ่งที่ดีและการสร้างคุณธรรม (arete) ขณะที่มนุษยนิยมสมัยใหม่ เช่น Rogers (1961) มองว่าคุณภาพชีวิตเกิดจากการที่บุคคลสามารถตระหนักรู้ตนเอง (self-awareness) และพัฒนาตนไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (self-actualization)

ผลวิจัยนี้สะท้อนว่าการพัฒนา NTS ไม่เพียงทำให้การทำงานปลอดภัยหรือมีประสิทธิภาพ แต่ยังเชื่อมโยงกับคุณค่าพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ การมีเสรีภาพในการเลือก (Decision & Discipline), การอยู่ร่วมและเคารพผู้อื่น (Interpersonal Skills), การคิดอย่างสร้างสรรค์และมีวิจารณญาณ (Novel Thinking), และการตระหนักรู้ชีวิตแบบองค์รวม (Holistic Awareness) ซึ่งทั้งหมดนี้คือเงื่อนไขที่นำไปสู่คุณภาพชีวิตตามกรอบมนุษยนิยม

4. วิพากษ์กรอบ DINH Model

DINH Model ที่สังเคราะห์ขึ้นมาช่วยเติมเต็มช่องว่างของงานก่อนหน้า เพราะเชื่อมจากมิติทักษะการทำงานไปสู่มิติคุณภาพชีวิตโดยตรง อย่างไรก็ตาม อาจต้องมีการทดสอบเชิงประจักษ์เพิ่มเติมว่าโมเดลนี้ใช้ได้จริงในบริบทต่างวัฒนธรรมหรือไม่ เนื่องจากคุณค่าที่กำหนดไว้ (เช่น วินัยหรือการตระหนักรู้แบบองค์รวม) อาจมีความหมายแตกต่างกันในสังคมตะวันตกกับสังคมตะวันออก ดังที่ Gamborg, Klemsdal and Aase (2024) ชี้ว่า การแบ่ง NTS/Technical Skills แบบแข็งที่อาจไม่เหมาะสม และการตีความคุณค่าของทักษะขึ้นอยู่กับบริบท

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ DINH Model ประกอบด้วย

D ย่อมาจาก **Decision & Discipline** หมายถึง การตัดสินใจและการมีวินัยในตนเองเป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลสามารถเลือกแนวทางชีวิตอย่างมีเหตุผล วางลำดับความสำคัญ และสร้างวินัยในการดำเนินชีวิตได้อย่างมั่นคง

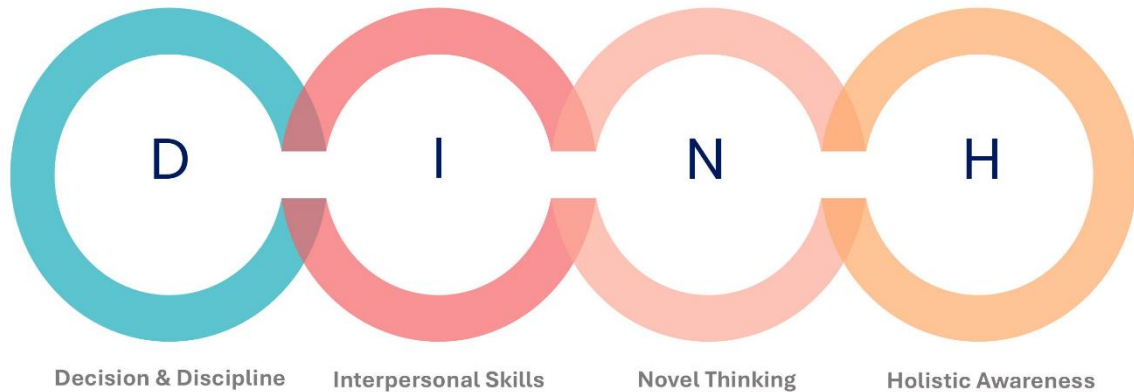
I ย่อมาจาก **Interpersonal Skills** หมายถึง ทักษะระหว่างบุคคลและความสัมพันธ์ซึ่งครอบคลุมการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การทำงานเป็นทีม การสร้างความไว้วางใจ และการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงบวกในสังคม

N ย่อมาจาก **Novel Thinking** หมายถึง การคิดเชิงสร้างสรรค์และมีวิจารณญาณเป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดเชิงวิพากษ์ และการสร้างสรรค์แนวทางใหม่ในการแก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาที่เหมาะสมกับโลกที่เปลี่ยนแปลง

H ย่อมาจาก **Holistic Awareness** หมายถึง การตระหนักรู้แบบองค์รวม ครอบคลุมการมีสติ การเข้าใจตนเอง การรับรู้สิ่งรอบตัว และการมองชีวิตในมิติที่เชื่อมโยงกันทั้งกาย ใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

DINH Model สามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

DINH Model

แผนภาพที่ 1 DINH Model

จากแผนภาพ DINH Model อธิบายได้ว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิต (Quality of Life Development) จะเกิดขึ้นได้อย่างสมดุลและยั่งยืนเมื่อบุคคลสามารถพัฒนาทักษะทั้งสี่ด้านไปพร้อมกัน กล่าวคือ การตัดสินใจและมีวินัยในตนเอง (D) ช่วยให้ชีวิตมีทิศทางที่ชัดเจนและมั่นคง การมีทักษะระหว่างบุคคล (I) ทำให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสร้างสรรค์ การคิดเชิงสร้างสรรค์และวิจารณ์ (H) ช่วยให้มองเห็นปัญหาและทางออกอย่างรอบด้าน ขณะที่ การตระหนักรู้แบบองค์รวม (N) ทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอย่างมีสติและสมดุล เมื่อทั้งสี่ด้านได้รับการพัฒนาและเชื่อมโยงกัน คุณภาพชีวิตในทุกมิติทั้งกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จะได้รับการยกระดับไปพร้อมกัน

โมเดล DINH มีรากฐานที่สอดคล้องกับแนวคิดทางปรัชญา ดังนี้

1. Virtue Ethics : แต่ละองค์ประกอบของโมเดลสะท้อนคุณธรรมพื้นฐาน เช่น วินัย (discipline) เป็นการฝึกฝนคุณธรรมแห่งความมั่นคง, ทักษะระหว่างบุคคลสะท้อนความเมตตาและความยุติธรรม, การคิดเชิงวิจารณ์สอดคล้องกับปัญญา (*phronesis*), และการตระหนักรู้แบบองค์รวมสะท้อนคุณธรรมแห่งความรอบคอบและสติ

2. Human Flourishing (Eudaimonia) : DINH Model เชื่อว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตไม่ใช่เพียงลดความเสี่ยงหรือเพิ่มประสิทธิภาพ แต่คือการสร้าง “ชีวิตที่ดีงาม” ผ่านการพัฒนาง่องค์รวมของมนุษย์ทั้งกาย ใจ ปัญญา และสังคม

3. ฐานคิดมนุษยนิยม : โมเดลนี้ต่อยอดคุณค่าของการตระหนักรู้ตนเองและศักยภาพของมนุษย์ในการก้าวสู่ความสมบูรณ์ (*self-actualization*) ตาม Rogers (1961)

ความใหม่ขององค์ความรู้

1. โมเดล DINH ขยายกรอบ Non-Technical Skills (NTS) ออกจากบริบทวิชาชีพเสี่ยงสูง (เช่น การแพทย์ การบิน) ไปสู่ กรอบทักษะชีวิตที่ใช้ได้กับทุกคน ซึ่งงานเดิมยังไม่เน้น
2. โมเดลนี้เชื่อมโยง NTS กับคุณภาพชีวิต (QoL) โดยตรง ผ่านมิติร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตามกรอบ World Health Organization ซึ่งงานวิจัยส่วนใหญ่ยังอธิบาย NTS เพียงเพื่อความปลอดภัยหรือประสิทธิภาพการทำงาน
3. DINH Model ถูกวางไว้บน ฐานคิดทางปรัชญา (virtue ethics, eudaimonia, humanistic philosophy) ทำให้ NTS ไม่เพียงเป็นทักษะเชิงปฏิบัติ แต่เป็น “ทุนคุณค่า” สำหรับการบรรลุชีวิตที่ดีงาม

4. ความแตกต่างจากงานเดิม เช่น ANTS หรือ NOTECHS อยู่ที่การสังเคราะห์ กรอบบูรณาการ (Unified NTS-QoL Framework) ที่ใช้ได้ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว องค์กร และสังคม

กล่าวโดยสรุป ความใหม่ของ DINH Model คือการ ยกระดับ NTS จากทักษะเฉพาะวิชาชีพ ไปสู่การเป็นกรอบเชิงปรัชญาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างองค์รวม ซึ่งยังไม่เคยปรากฏในงานวิชาการเดิมอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรกำหนดให้การพัฒนา Non-Technical Skills (NTS) โดยเฉพาะในกรอบ DINH Model เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ โดยผสมเข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงอุดมศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่สมดุลทั้งด้านกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

1.2 ภาครัฐและองค์กรต่าง ๆ ควรบรรจุการพัฒนา NTS เป็นองค์ประกอบหลักของ การฝึกอบรมบุคลากรภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ข้าราชการและแรงงานไทยมีทักษะที่เพียงพอต่อการทำงานในศตวรรษที่ 21 และสามารถสร้างคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนทั้งในระดับบุคคลและสังคม

1.3 ควรจัดทำ โครงการส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญาและความสัมพันธ์ในสังคม ผ่านการอบรม การเสวนา และการพัฒนาชุมชน โดยใช้ NTS เป็นกรอบเชื่อมโยง เพื่อสร้างสังคมที่มีความไว้วางใจ เห็นอกเห็นใจ และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

1.4 หน่วยงานนโยบายสาธารณะควรสนับสนุน การวิจัยและพัฒนา (R&D) เกี่ยวกับ NTS เพื่อพัฒนารอบการประเมินผลที่ชัดเจน และสร้างมาตรฐานในการประยุกต์ใช้ NTS เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่นำ DINH Model ไปประยุกต์ใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ หรือพนักงานองค์กรเอกชน เพื่อประเมินผลการพัฒนา Non-Technical Skills ต่อคุณภาพชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม

2.2 ควรขยายการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) ที่ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกัน เพื่อยืนยันความสัมพันธ์ระหว่าง NTS และคุณภาพชีวิตในมิติที่หลากหลายมากขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบในระดับนานาชาติ เพื่อตรวจสอบว่า DINH Model สามารถประยุกต์ใช้ได้กับบริบททางวัฒนธรรมที่แตกต่างหรือไม่ และควรปรับแก้ในส่วนใดเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละสังคม

2.4 ควรพัฒนาชุดเครื่องมือหรือแบบประเมิน (Assessment Tools) ที่วัดระดับการพัฒนา NTS ตาม DINH Model เพื่อนำไปใช้ในการประเมินบุคคล องค์กร และสังคมอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงเอกสารและเชิงปรัชญา จึงยังไม่มีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่พิสูจน์การนำ DINH Model ไปใช้จริงในสังคมไทย นอกจากนี้ การวิเคราะห์ยังอ้างอิงจากงานวิชาการที่หลากหลาย ซึ่งส่วนใหญ่พัฒนามาในบริบทต่างประเทศ อาจทำให้การตีความและการสังเคราะห์บางส่วนยังไม่ครอบคลุมความเป็นจริงของสังคมไทยทั้งหมด ดังนั้น ผลลัพธ์และข้อเสนอจึงควรได้รับการตรวจสอบและต่อยอดด้วยการวิจัยเชิงประจักษ์ในอนาคต

4. คุณค่าของบทความต่อแวดวงปรัชญาและสังคมไทย

บทความนี้มีคุณค่าในเชิง วิชาการปรัชญา ตรงที่ได้นำเสนอแนวคิดทางปรัชญา เช่น *virtue ethics*, *human flourishing* (*eudaimonia*), และมนุษยนิยม (humanism) มาประยุกต์ใช้กับการอธิบายและขยายความหมายของ NTS ทำให้ NTS มิได้เป็นเพียงทักษะเชิงพฤติกรรม แต่เป็น “ทุนคุณค่า” ที่เกี่ยวพันกับความเป็นมนุษย์และคุณภาพชีวิตที่ดีงาม นับเป็นการสร้างสะพานเชื่อมระหว่างปรัชญากับศาสตร์การพัฒนาคนุสร่วมสมัย

ในเชิง สังคมไทย บทความนี้นำเสนอกรอบ DINH Model เป็นเครื่องมือใหม่ที่สามารถใช้ในการออกแบบนโยบาย การศึกษา และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเน้นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตอย่างองค์รวมทั้งกาย ใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน บทความนี้จึงมีศักยภาพที่จะเป็นฐานความรู้สำหรับการปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาบุคลากรภาครัฐ และการเสริมสร้างทุนทางสังคมที่ยั่งยืนของประเทศไทย

บรรณานุกรม

- Bailey, S. (2014). Non-technical skills for success in a technical world. *Journal of Information Technology Education: Research*, 13, 1–12. Santa Rosa, CA: Informing Science Institute.
- Fletcher, G., et al. (2003). Anaesthetists' Non-Technical Skills (ANTS): Evaluation of a behavioural marker system. *British Journal of Anaesthesia*, 90(5), 580–588. Oxford, UK: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/bja/aeg112>
- Flin, R., & Martin, L. (2001). Behavioural markers for Crew Resource Management: A review of current practice. *International Journal of Aviation Psychology*, 11(1), 95–118. London, UK: Taylor & Francis. https://doi.org/10.1207/S15327108IJAP1101_6
- Flin, R., O'Connor, P., & Crichton, M. (2008). *Safety at the sharp end: A guide to non-technical skills*. Aldershot, UK: Ashgate Publishing.
- Gamborg, M. L., Klemsdal, L., & Aase, K. (2024). Training technical or non-technical skills: An arbitrary distinction? A scoping review. *BMC Medical Education*, 24(1451), 1–9. London, UK: BioMed Central. <https://doi.org/10.1186/s12909-024-06419-6>
- Gordon, M., Darbyshire, D., & Baker, P. (2012). Non-technical skills training to enhance patient safety: A systematic review. *Medical Education*, 46(11), 1042–1054. Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2923.2012.04343.x>
- O'Connor, P. (2024). When I say... non-technical skills. *Medical Education*, 58(2), 219–220. Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell. <https://doi.org/10.1111/medu.15091>
- Reader, T. W., Flin, R., Lauche, K., & Cuthbertson, B. H. (2006). Non-technical skills in the intensive care unit. *British Journal of Anaesthesia*, 96(5), 551–559. Oxford, UK: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/bja/ael067>
- Rogers, C. R. (1961). *On becoming a person: A therapist's view of psychotherapy*. Boston, MA: Houghton Mifflin.
- Sen, A. (1999). *Development as freedom*. New York, NY: Alfred A. Knopf.
- World Health Organization. (1997). *WHOQOL: Measuring quality of life*. Geneva, Switzerland: World Health Organization.
- World Health Organization. (1999). *Partners in life skills education: Conclusions from a United Nations inter-agency meeting*. Geneva, Switzerland: World Health Organization.
-